

Nåden sipprar genom glastaket sid 2

Kyrkpressen

P2B

Torsdag 25.8.2011 • nr 34 • Lösnummer 1,10 €

John Sjöberg

Ett stycke orgelhistoria sid 10

**Teologer
oense
om yoga**

sid 6

**Eveliina mår
bäst i Taizé**

sid 16

**Granatfynd på
kyrkbacken**

sid 5

**Kan församlingens
profilering gå
för långt?**

sid 12

Kyrkoåret

to 25	kp 47	sö 28	1:a sö i advent
to 2	kp 48	sö 5 mä 6	2:a sö i advent Självständighetsdagen
to 9	kp 49	sö 12	3:e sö i advent
to 16	kp 50	sö 19	4:e sö i advent
on 22	kp 51-52	fr 24 lö 25 sö 26	Julaftonen Juldagen Stefanidagen
on 5	kp 1	lö 1 sö 2	Nyårsdagen 2:a sö efter jul
on 5	kp 1	lö 6 sö 9	Trettondagen 1:a sö efter trettondagen
to 13	kp 2	sö 16	2:a sö efter trettondagen
to 20	kp 3	sö 23	3:e sö efter trettondagen
to 27	kp 4	sö 30	4:e sö efter trettondagen
to 3	kp 5	sö 6	Kyndelsmässodagen
to 10	kp 6	sö 13	6:e sö efter trettondagen
to 17	kp 7	sö 20	3:e sö före fastan
to 24	kp 8	sö 27	2:a sö före fastan
to 3	kp 9	sö 6	Fastlagsöndagen
to 10	kp 10	sö 13	1:a sö i fastan
to 17	kp 11	sö 20	2:a sö i fastan
to 24	kp 12	sö 27	Marie bebådelsedag
to 31	kp 13	sö 3	4:e sö i fastan
to 7	kp 14	sö 10	5:e sö i fastan
to 14	kp 15	sö 17	Palmsöndagen
on 20	kp 16-17	fr 22 sö 24 mä 25	Långfredagen Påskdagen Annan dag påsk
to 5	kp 18	sö 8	2:a sö efter påsk
to 12	kp 19	sö 15	3:e sö efter påsk
to 19	kp 20	sö 22	4:e sö efter påsk
to 26	kp 21	sö 29	5:e sö efter påsk
on 1	kp 22	lö 2 sö 5	Kristi himmelfärdsdag 6:e sö efter påsk
to 9	kp 23	sö 12	Pingstdagen
to 16	kp 24	sö 19	Treenighetssöndagen
on 22	kp 25-26	lö 25 sö 26 sö 3	Midsommardagen 2:a sö efter pingst 3:e sö efter pingst
to 7	kp 27	sö 10	4:e sö efter pingst
to 14	kp 28	sö 17	5:e sö efter pingst
to 21	kp 29-30	sö 24 sö 31	Apostladagen 7:e sö efter pingst
to 4	kp 31	sö 7	Kristi förklarings dag
to 11	kp 32	sö 14	9:e sö efter pingst
to 18	kp 33	sö 21	10:e sö efter pingst
to 25	kp 34	sö 28	11:e sö efter pingst
to 1	kp 35	sö 4	12:e sö efter pingst
to 8	kp 36	sö 11	13:e sö efter pingst
to 15	kp 37	sö 18	14:e sö efter pingst
to 22	kp 38	sö 25	15:e sö efter pingst
to 29	kp 39	sö 2	Mikaëldagen
to 6	kp 40	sö 9	17:e sö efter pingst
to 13	kp 41	sö 16	18:e sö efter pingst
to 20	kp 42	sö 23	19:e sö efter pingst
to 27	kp 43	sö 30	20:e sö efter pingst
to 3	kp 44	lö 5 sö 6	Alla helgons dag 21:a sö efter pingst
to 10	kp 45	sö 13	Uppbrottets söndag
to 17	kp 46	sö 20	Domsöndagen

När glastaket blir ett hinder för kallelsen

Med ordet "glastak" brukar vi ibland mena ett osynligt hinder som tycks bromsa möjligheterna att avancera i yrkeslivet. Ofta är det kvinnor som råkar ut för glastak. Det är alltså färre kvinnor i de styrelser och på de poster där de stora besluten fattas. Det verkar inte räcka med att vara "duktig flicka" för att få vara med. Glastaket kan handla om att det krävs mer av kvinnor än av män för att de ska bli valda till viktiga ledaruppdrag. Men glastaket kan också handla om att kombinationen familjeliv och yrkesliv görs omöjlig.

När jag läser söndagens text går mina tankar till just dessa glastak. Råkade Jesus ut för ett slags glastak i Nasaret? Ett glastak som säger att man inte kan bli profet i sin egen hemstad? För invånarna i Nasaret var det snarast irriterande att snickarsonen Josefs pojke nu stod och hade åsikter om hur folk skulle leva. Han som hade varit sin fars hantlangare talade plötsligt i synagogor och botade sjuka. Nej, han skulle inte komma och tro att han var någonting. Dessutom hade han inte botat särskilt många i sin hemstad. Om han nu en gång var en undergörare borde han väl ha startat med stackarna i sin egen stad! Från att först inte tro hemmassonen om någonting blir förväntningen ett absolut krav: borde inte vi stå i främsta rummet? Borde inte vi som varit grannar med snickarsonen få vissa privilegier?

Finns det måhända ekon av dessa röster ännu i vår tid: Borde inte vi aktiva kyrkobesökare ha vissa privilegier framför andra som bara tycks vara församlingsmedlemmar till papperet?

28.8.2011

Vi firar 11 söndagen efter pingst. Temat är "Kallelsetider".

Läs din Bibel

To 25.8 Matt 11:1-19, Ef 5:15-20
Fr 26.8 Matt 11:20-24, Joh 19:9-16a
Lö 27.8 Matt 11:25-30, Luk 12:42-48
Sö 28.8 Jer 6:16-19, Rom 11:17-24, Luk 4:23-30
Må 29.8 Matt 12:1-14, Rom 11:1-12
Ti 30.8 Matt 12:15-21, Luk 21:5-6, 20-24
On 31.8 Matt 12:22-32, Joh 4:19-26
To 1.8 Matt 12:33-37, Rom 11:13-24

Psalmförslag

477, 411, 157, 229, 227 (N), 426:4-5
Psalmerna är valda av Tor Lindgård.

Dagens bön

Allsmäktige Gud
Genom Jesus Kristus öppnade du vägen till dig.
Ofta har vi varit likgiltiga, ofta har vi avvisat din nåd.
Förlåt vårt tvivel och vår otro.
Fader, gör oss vaksamma så att vi märker när du kallar oss.
I Jesu Kristi namn.

Mera om helgen

Israels historia visar att det i livet finns vissa tider då enskilda människor och hela samfund ställs inför avgöranden. Tilliten till den egna förmågan kan hindra oss från att höra Guds röst. Om kallelsetiderna gäller ordet: "Om ni hör hans röst i dag, förhärda inte era hjärtan."
Söndagens liturgiska färg är grön och på altaret står två ljus. Kollekten går till Finlands ev.luth. Student- och Skolungdomsmission för kristet studentarbete i Helsingfors, Åbo och Vasa.

Sofia Jernström

Borde inte vi ...

Glastaket gör sig påmint. Det spänns upp mot andra. Det är svårt att komma vidare, att nå den som redan bestämt att den inte vill höra eller som bestämt vad svaret borde vara. Fördomarna växer fint under glastaket och normerna för hur man borde vara skärps.

Men inte ens glastaket är ogenomträngligt. Det finns luckor. Det finns tilltro. På andra orter. I andra sammanhang. I oväntade rum. Nåden sipprar igenom glastaket som solstrålar som går i motsatt riktning. Den söker sig fram till den som längtar och behöver. Till änkan i Sarefat, till syriern Naaman, berättar Jesus.

Den här evangelietexten läses under en söndag som fått temat "Kallelsetider". Utifrån tanken om glastak riktar sig utmaningen till alla oss som likt glastak står som hinder i vägen för kallelsen – andras kallelse och vår egen. Utmaningen sticker också hål på tanken om privilegier: att vissa utvalda skulle ha platser närmare det Heliga.

Vad gör man med glastak? Jesus drevs mot branten, men han gick rakt igenom folkhoppen. Hade han nått fram trots allt? Fanns det en lucka i glastaket? En springa där nåden kunde vandra vidare. Ta nya former. Möta nya hjärtan.

Malena Björkgren
tf kaplan i Kimito
kapellförsamling

Ge akt på din nådatid!

Sommaren är för de flesta en härlig tid. En tid för vila i Guds natur, för strövtåg i skog och mark eller, för den urbana människan, vistelse i parker och på andra grönområden. Förutsatt att du är vid hälsa och kan göra allt det här. Men den här nåden att få leva har en avigsida. Dagligen får vi via nyheterna läsa eller höra om fester och parader som har slutat i förstörelse och nedskräpning. I Helsing-

fors har svineriet eskalerat, Gamla kyrkans skvår ser ut som en avstjälpningsplats efter en varm sommarkväll. Gravstenarna på den gamla kyrkogården används som liggunderlag eller som serveringsbord, ölet och vinet flödar och dörren till kyrkans sakristia är dräkt av urin eftersom det är roligare att uträtta sina behov där än i den nybyggda toaletten fem meter därifrån. Respektlöshet och våld som

vi möter i olika former, liksom bristen på ansvar, visar tydligt att vi lever i kallelsetider.

"Slå in på vägarna från fordom, fråga efter de gamla stigarna, efter den rätta vägen. Ta den vägen, och ni skall finna vila." Så lyder Herrens ord i första läsningen för den här söndagen. Svaret går osökt till koralen 363, *Min själ, mitt sinne, låt Gud råda*, som finns i en mängd fina bear-

betningar för orgel.

O mänska, har du väl rätt betänkt (477) och Skynda, o själar (411) är ganska givna förslag för denna söndag, men från och med offertoripsalmen Kom inför Herren med tacksamhet (181) vill jag ändå mitt i eländet bli påmind om den nåderike Skaparens härliga verk och sommarens ymnighet. Hoppet lever. Avsluta därför med musik i dur på sommarens sista söndag!

Sixten Enlund
är kantor
i Johannes församling

Helgens texter

Första läsningen

Jer 6:16-19

Andra läsningen

Rom 11:17-24

Evangelium

Luk 4:23-30

Jesus sade till dem som hade samlats i Nasarets synagoga:
"Snart kommer ni med talesätt: Läkare, bota dig själv! och säger: Allt som vi har hört att du har gjort i Kafarnaum, gör det här i din hemstad också."

Sedan sade han: "Sannerligen, ingen profet blir erkänd i sin hemstad. Jag försäkrar: det fanns många änkor i Israel på Elias tid, när himlen inte gav regn på tre och ett halvt år och det blev svår hungersnöd i hela landet. Ändå sändes Elia inte till någon av dem utan till en änka i Sarefat nära Sidon. Och det fanns många spetsiska i Israel på profeten Elishas tid, och ändå blev ingen av dem botad,

däremot syriern Naaman." Alla i synagogan blev ursinniga när de hörde detta, de sprang upp och drev honom ut ur staden och förde honom fram till branten av det berg som staden låg på för att störa ner honom. Men han gick rakt igenom folkhoppen och fortsatte sin väg.

Matias Gädde

”Jag är en blåögd, barnslig optimist.”

- 36 år, jobbar som byggnadsingenjör.
- Född och uppvuxen i Jakobstad, numera bosatt i östra Helsingfors.
- Till familjen hör hustrun Brita och barnen Elin, Joel, Noa och Alma.

Text & foto: Erika Rönngård

Hans första fråga till stamgästerna på Helsingfors järnvägsstation är inte ”känner du Jesus?, utan ”Hur mår du?”.

En lördag varje månad finns Matias Gädde på plats vid järnvägsstationen i Helsingfors för att möta människor, lyssna på deras berättelser, bjuda på kaffe och be för dem. Att hans liv skulle se ut så hade han inte alls tänkt sig under uppväxten i Jakobstad. Efter byggnadslinjen vid yrkesskolan och ingenjörsutbildning i Vasa gjorde han militärtjänst och tänkte sedan återvända till hemstaden.

– Jag trodde att jag skulle få jobb i Jakobstad, men så blev det inte. Jag fick jobb på en ingenjörsbyrå i Esbo. Jag mätte dåligt hela första halvåret och var beredd att flytta tillbaka så fort som möjligt.

Småningom började livet i södra Finland ändå hitta sin form. Han fick bekanta och blev församlingsaktiv. I församlingen träffade han också sin fru, också hon en österbottning i Helsingfors.

Matias Gädde är uppvuxen inom den laestadianska väckelserörelsen, och för honom var det naturligt att söka sig till Fridsföreningen i Södra Finland efter flytten. Även om den hör hemma i samma rörelse säger Gädde att det kändes annorlunda att komma till församlingen i södra Finland.

– När man har växt in i ett mönster känns det alltid främmande att komma någon annanstans. I dag har jag många bekanta i församlingen och den har blivit mycket kär för mig. Det är till stor del den som håller mig kvar här. Vi är en liten församling där alla har en uppgift. Man vet att man verkligen är en del av församlingen och inte bara kommer dit för att lyssna.

Matias Gädde har länge tolkat predikningarna i församlingen från finska till svenska, och sedan 2005 är han också lekmanpredikant i församlingen.

Förverkligade en dröm

Flytten till Helsingforsregionen gav honom en ny syn på det sammanhang som han lämnat.

– I Jakobstad var Jantelagen stark. Det var inte tillåtet att lyckas. Å andra sidan pratade man mycket om vad man vill göra, men få tog steget ut för att försöka

Under uppväxten i Jakobstad hade Matias Gädde inte en tanke på aatt han som vuxen skulle bo och verka i Helsingforsmyllret.

Evangelisten på järnvägsstationen

förverkliga sina drömmar.

Han konstaterar att han inte var något modellexempel själv, men att flytten till Helsingfors gav både en frihetskänsla och ökat mod inför andra utmaningar.

– Det höjde mitt självförtroende att tänka på att jag hade flyttat till Helsingfors och att det gick bra.

En tid efteråt kom det över honom att han ville göra något mer av livet. Han sökte till Finnairs pilotutbildning och sökte också jobb i Norge och vid FN.

– Jag ville göra något minnesvärt och förverkliga en dröm, fastän jag inte visste exakt vad den drömmen var.

FN nappade på hans ansökan och i april 2001 skickades han till södra Libanon som officer på den operativa enheten. I Libanon var FN-operationen i sitt slutskede, och fyra månader

senare skickades han vidare till Makedonien där han blev chef för underhållets anskaffningsenhet. Enheten ansvarade för hela den finska KFOR-bataljonens materialanskaffningar.

” Jag var så rädd för att sticka ut.

– FN-tjänstgöringen har gett mig en vidare syn på världshändelserna. Jag har lärt mig att se hur pressen vinklar och förstorar upp

händelserna, och nu läser jag nyheterna med helt andra ögon.

Evangelist trots allt

Gatuevangelisationsteamet startade sin verksamhet 2004. Matias Gädde kom med ett år senare, efter att först bestämt ha tackat nej.

– Jag var så fast i rädslan för att sticka ut. Samma år blev jag kallad att bli lekmanpredikant i församlingen. Då sa Gud till mig: Vad är du för predikant om du inte tänker förkunna evangeliet för dem som inte har tillgång till det?

Enligt Gädde är evangelisationen ett område som de flesta församlingar har problem med.

– Det finns få brinnande evangelister, och de som finns får inte tillräcklig uppmuntran av sina församlingsledare. Försam-

lingarna har inte insett att evangelisationen är Kristi kyrkas viktigaste uppgift.

Evangelisationsteamet som han tillhör drivs av det som han kallar ”konceptet Jakob 2:15–16”.

– Vad hjälper det om vi säger att de ska hålla sig varma och äta sig mätta om vi inte ger dem vad de behöver?

Evangelisationsteamet går inte bara ut för att omvända människor, utan delar ut mat, bjuder på kaffe och hjälper också dem som behöver hitta en sovplats för natten.

– Johannes döparen kom för att bereda väg och ta bort de hinder som låg i vägen för att folk ska kunna tro. Vi försöker göra samma sak. Folk har fördomar mot kristna, men vi visar att det inte handlar om en kyrka utan om Guds kärlek.

Många av dem som han och resten av gruppen möter på järnvägsstationen är människor utan mål och mening.

– De är inte nödvändigtvis missbrukare, utan personer som inte har gemenskap med någon. De är ofta ensamma, sjukpensionerade eller på annat sätt utstötta ur samhället.

Evangelisationsgruppen sätter sig ner hos dem, bjuder på kaffe, samtalar och engagerar sig i deras liv och ber för dem.

– Vi blir allt som oftast väl bemötta. Många har sagt ”det är många som har försökt evangelisera mig, men ingen har tidigare frågat hur jag mår”.

Vill hjälpa långsiktigt

Många är villiga att ta emot den akuta hjälp som teamet erbjuder, men har svårare för det som Gädde kallar den långsiktiga hjälpen.

– De tar gärna emot en kopp kaffe, ett matpaket eller en hostelövernattning. Men när vi sedan kommer med erbjudandet att hjälpa dem förändra sina liv blir det svårare. Det är bara den omedelbara hjälpen man kan ge i början – om man vill hjälpa dem till ett drogfritt liv, till ett yrke och ett jobb krävs det att vi bygger ett förtroende först.

Matias Gädde säger att han och de andra i gruppen håller kontakten också med dem som inte kommer till tro.

– Vi älskar dem för att Jesus älskar dem, och vi fortsätter att be för alla som vi mött.

De som är intresserade av att få veta mer om tron bjuds in till gemenskapskvällar med bön och undervisning i hemmiljö.

– Många som kommer på mötena kommer inte till tro, men vi får be för dem och de återkommer också nästa gång. Det finns också de som säger att de inte tror, men vi kan ana att det ser ut på ett annat sätt inom dem. De som har haft ett hårt liv behöver upprätthålla ett visst mått av värdighet, och då är det svårt för dem att säga att de behöver Jesus. Deras handlingar kan säga det ändå.

Jakobstadsbon som oplenerat hamnade i Helsingfors söker inte längre efter första bästa möjlighet att flytta därifrån. Släkt och vänner i Jakobstadstrakten undrar ofta hur länge paret ska bo kvar i Helsingfors

– Visst har vi ställt oss frågan hur länge vi ska bo här, men vi har kommit till att om vi ska flytta ska Gud väldigt starkt visa att det är hans vilja. Så länge vi har vår uppgift här stannar vi kvar.

Uppmuntra dem som jobbar i kyrkan

Jan Lindström

May Wikström

Hösten rullar igång verksamhetsmaskineriet i församlingarna.

Samtidigt går – även den här hösten – mer än en församlingsanställd tillbaka till jobbet med en molande oro i maggropen. Ska man faktiskt orka ännu ett varv?

Alla orkar inte heller.

Att **krokna** i jobbet som kyrkligt anställd, eller som en boktitel i tiderna myntade det: "Utbränd för Guds skull", är något som ligger lika lätt på lur för prästen som för trädgårdsmästaren. Lika förödande är det för dem bägge.

Ibland framförs teorin att de församlingsanställda tillhör en kategori av empatiskt inriktade som naturligt dras till ett människoinriktat arbetsområde som församlingen. Det skulle enligt teorin vara upplagt för att dessa människomänniskor brister. Underförstått säger den: de

är av en lite mindre hårdhudad sort.

Må så vara att det finns ett korn av sanning. Men den teorin bygger på en syn där utmattningen eller utbrändheten är den enskilda individens sjukdom. Istället hävdar de främsta specialisterna skarpt att utbrändheten i själva verket är arbetsomgivningens sjukdom – vars symptom slår ut i individen. Genom att skjuta över problemet till individen slipper kollektivet ta ansvar, dundrar den finländske utbrändhetsgurun **Antti Aro** i en av de tidigaste och vassaste böckerna på vårt håll *On niin kiire ettei ehdi tehdä mitään* (ung. Så stressigt att man inte hinner med någonting alls, Edita 2001).

Naturligtvis har arbetsbelastningen sin betydelse för hur man orkar på jobbet. Människan kan tåla en tillfällig belastning. Vid det här laget vet man att utbrändhet är mer komplext

än "mycket att göra" och att ett genomgående gemensamt drag i väldigt olika sjukdomsbilder handlar om att det någonstans finns en konflikt mellan det man tror på och vill och det man i verkligheten ser och upplever i sitt arbete. Det handlar alltså om värderingskrockar.

Det är här det går att ringa in en specifik smärtpunkt bland de församlingsanställda. När biskop Björn Vikström startar sin och domkapitlets hösttermin uttrycker han det som att många församlingsanställda tappar modet på grund av "en känsla av att kyrkan jobbar i motvind". Hur kul är det att tro att man har ett angeläget budskap när ingen har lust att delta i det man ordnar eller lyssnar på det man har att säga? Eller när spalterna fylls av kritik mot en ansiktslös Kyrka som i praktiken representeras av lokalprästens allmogliga ansikte och vardagliga arbetsuppgifter.

Här ligger motstridig-

heten som i telegramform smattrar in i den anställdas hjärta: "Jag tror att det jag gör är viktigt. Ingen bryr sig."

Och ändå visar undersökningar att den absoluta majoriteten finländare faktiskt uppskattar det goda jobb som görs i kyrkan i olika former: klubbar, ungdomsgrupper, musikaliska njutningar. Likaså är det svårt att prissätta möten med själens vårdare i glädje och i sorg. Den där ena gången de sker kan vara det som hjälper en vidare, just då.

Det är positivt att biskopen i Borgå tagit det som en hjärtesak att uppmuntra och stöda de församlingsanställda. Vi kunde gott sälja oss till den rörelsen.

Varför inte uppmuntra en präst i helgen? Ifall att man tycker att han eller hon har någon betydelse alltså.

Att gå och höra på deras predikan är faktiskt ingen dålig början.

det är han som sade: "Mig är given all makt i himlen och på jorden." Fastän hela världens befolkning avviker och avfaller står ändå Guds ord alltjämt fast. I sin undervisning brukade Jesus ibland fråga så här: "Har ni aldrig läst osv.?" I dag får vi vädja med samma Jesu ord. Fullkomlig välsignelse får man av Guds ord först då man sätter tro till det.

Bengt Granholm

Inkast

Patrick Wingren

är en samhällspolitiskt aktiv musiker från Jakobstad

Att våga låta bli

Jag tror ingen av oss kommer undan känslan av att någonting saknas. Ibland uppstår tomheten irrationellt, just när vi borde leva det rikaste av liv. Den naturliga reaktionen är att försöka göra någonting åt det hela. Ju längre jag lever desto mera övertygad blir jag om att det inte nödvändigtvis är det smartaste draget. Vi lever i en tid när engelskans "how do you feel?" direktöversätts och inte längre frågar hur vi mår, utan vad vi känner. Konsekvensen blir att vi fasar för tomhet och försöker undvika den till varje pris.

I stunder av lycka försöker vi förbli lyckliga, och det fungerar aldrig. Lycka uppstår ibland väntat. Andra gånger förstår vi knappt varför och ibland känner vi oss inte ens särskilt förtjänta av den. Hur vi än blivit lyckliga så är vi alltid lyckliga just i stunden. Försöker vi hålla kvar nuet – när själva nuets idé är att högst osentimentalt dö och födas på nytt – så fråntar vi oss själva möjligheten att uppleva lycka.

Jag är lika skeptisk till den mera attackerande formen – att fylla tomheten med någonting mindre tomt. Jakt efter vind är tydligare än någonsin förr, eller så är den kanske bara lättare att känna igen. Vi bjuds in att dansa i cirkeln mitt, leva ett verkligt liv, bli sedda. Spekulerande massmedia (Idol, dokusåpor, tematidningar och så vidare) gör sin insats, resten fixar vi själva. Det som vi som unga ville bort från – bygemenskapen, de små kretsarna där alla känner alla – återskapar vi ett tiotal år senare via Facebook. Vi vill finnas för andra, betyda något, dela med av oss.

Lyckas vi undvika tomheten genom upplevelsepåfyllnad kommer snart nästa, starkare känsla av saknad. Nu söker vi ännu större upplevelser. De som vi känner som missbrukare har redan kastat in handduken medan vi själva fortsätter uppåt i spiralen och hoppas att vi aldrig ska behöva slå huvudet i taket.

I tomheten – om någonsin – borde vi våga låta nuet förbli tomt och stilla vänta, hur ont det än gör ... För nuet, som sagt, dör och föds på nytt.

Kyrkpressen

tfn (09) 612 615 49 • redaktionen@kyrkpressen.fi

Chefredaktör och ansv. utgivare

May Wikström
tfn (09) 612 615 33, 040 153 0313
chefred@kyrkpressen.fi

Redaktion i Helsingfors

Mannerheimvägen 16 A 9
00100 Helsingfors
tfn (09) 612 615 49
Fax (09) 278 4138
e-post redaktionen@kyrkpressen.fi
Bank Sampo 800012-00105840

Redaktion i Österbotten

Norrmlmsgatan 21 A
68600 Jakobstad
gsm 050 585 6460

Utges av Fontana Media Ab

Redaktörer

(e-post namn@kyrkpressen.fi)
Rolf af Hällström,
tfn (09) 612 615 53
Christa Mickelsson,
tfn (09) 612 615 57
Johan Sandberg (Österbotten),
gsm 050 585 6460
Sofia Torvalds, tfn (09) 612 615 54
Marina Wiik, tfn (09) 612 615 52
Nina Österholm, tfn (09) 612 615 51

Webbredaktör

webred@kyrkpressen.fi

Layout

Christian Aarnio

Tryckt hos KSF Media Ab,
Vanda 2011

Annonsinfo Annonsredaktör Marianne Tanttinen, tfn (09) 612 615 50, annons@kyrkpressen.fi. Pris 2,05 €/spmm (sv 1,65 €/spmm). Radannonser 4,50 €/rad inkl. moms. Familjeannonser 1 €/spmm inkl. moms. Moms 22 % tillkommer på övriga priser. Kyrkpressen utkommer normalt på torsdag och inlämning av annonser sker senast torsdag veckan före. Se mediekortet på www.kyrkpressen.fi för mera detaljer.

Annonsförsäljning (e-post namn@kyrkpressen.fi)

Tom Kytöpuuro, gsm 041 447 5725
Björn Sten, gsm 0400 012 390
Leif Westerling, gsm 050 329 4444, fax (09) 278 4138
Jonny Åstrand, tfn (06) 347 0608, gsm 0500 924 528, fax (06) 347 1018

Prenumerationer och adressändringar tfn (09) 612 615 50, fax (09) 278 4138, prenumeration@kyrkpressen.fi. Adressändring sker automatiskt via din församling då du gör flyttanmälan. Om du har prenumererat via Kyrkpressen kontaktar du oss. Prenumerationspriser Finland & Norden 58,50 € (halvår 35 €). Utlandet 71,50 €.

Opinion

Det finns bara en som är maktfullkomlig

Undertecknad, medlem i den evangelisk-lutherska kyrkan, vill sända följande skrivelse till Kyrkpressens läsare. Det vill jag göra nu då en del människor börjat anse att det är för medeltidsbetonat att stå fast i tro på det gamla, evigt bestående bibelordet. Det som i dag kallas fördomar, skenhelighet, kärlekslöshet och fanatism är inte det, utan i stället trohet till Guds ord.

Den kristna kyrkans uppgift är säkert att slå vakt om och bevara läran ren. Om någon grupp av kyrkans medlemmar har annan syn i äktenskapsfrågan än den ursprungliga som gavs det första människoparet så är det ju fråga om ett mänskligt synsätt. Ingen kan väl kräva att kyrkan ska böja sig för människoviljor och åsikter. Då frågar man ju inte längre efter biblisk lära.

Vad man på skriftens grund förstår som mindre hedersamt är att man nedvärderar Guds förordning om äktenskapet mellan man och kvinna som ett bristfälligt verk, som om det skulle finnas behov för något tillägg. Könsneutral kan bara den vara som tror som äktenskapets instiftare har förordnat.

Det finns bara en som äger maktfullkomlighet,

Skarp granat hittades vid Pedersöre kyrka

Text & foto: Johan Sandberg

Militära experter tillkallades till Pedersöre församlingshem förra veckan. De tog hand om en krigstida granat som hittades i närheten av ingången till pastorskansliet i Kyrkostrand.

En privatperson anmälde fyndet till församlingen på tisdagen då han sökte i en hög metallskrot efter något att sätta vatten åt igelkottarna i. Metallskroten fanns på en tomt som den kyrkliga samfälligheten äger men som är utarrenderad. Huset på tomten har stått tomt i flera år.

– Misstankarna om att det var en granat oroade mig, så jag ringde polisen, säger kyrkvaktmästare **Bengt Norrlin**. Polisen bekräftade misstankarna. Det rör sig mycket folk, både vuxna och dagklubbarn, runt församlingshemmet så vi kan inte ta några risker.

Risken visade sig var verklig. Enligt Österbottens tidning som följde upp Kyrkpressens nyhet var granaten skarpladdad och farlig.

Samma dag fyndet gjordes vid församlingshemmet i Kyrkostrand hade Österbottens tidning rapporterat om ett annat granatfynd. Två granater, varav den ena också visade sig vara skarp, samt ett trettiotal pistol- och gevärspatroner hittades dagen innan i en sopsäck på sopåtervinningsstationen Ekorosk i Jakobstad. Granaten invid församlingshemmet påminde om granaterna på

Bakom buskarna till höger gjordes granatfyndet. Till vänster går man in till Pedersöre församlings kansli som är en del av församlingshemmet. Gångbanan leder upp till kyrkan.

Granaten var sannolikt av samma modell som denna som finns på Jakobstads museum.

bilderna i tidningen, förutom att den var rostigare och saknade vingarna.

På onsdagen förra veckan tog försvarsmaktens experter iklädda skyddsutrustning hand om granaten i Kyrkostrand. Under tiden evakuerades inte pastorskansliet, men de anställda ombads hålla sig inomhus de femton minuter operationen tog.

– Jag var inte på plats på onsdagen så jag vet inte vart de förde granaten, säger Norrlin.

Fyndet på Ekorosk en dag tidigare härstammade från en nyinköpt sommar-

stuga vid Andra Sjön i Nykarleby. Granaterna fanns i en färdigpackad svart sopsäck som stugans nya ägare lastat på en släpvagn och kört de 30 kilometrarna till Ekorosk. Först när personalen på Ekorosk öppnade påsen för att kontrollera att innehållet var korrekt sorterat upptäcktes granaterna. Sopstationen stängdes medan försvarsmaktens sprängämnesexperter tog hand om granaterna. De sprängdes senare samma dag på försvarsmaktens avspärrade övningsområde i Lochteå.

– Alltid när man hittar så-

dana föremål ska de handskas som livsfarliga. För det är de, säger överstelöjtnant **Mika Knuuttila** till ÖT.

De uppmärksammade fynden har lett till att polisen mottagit ett ökat antal rapporter om sprängämnen senaste vecka. Militärens bombgrupper från Lochteå och Kauhava gjorde fem olika besök till Jakobstad under veckan för att ta hand om krigstida granater.

Opinion

Kristus ordinerar omsorg

Kristian Nyman levererar många kraftiga beskyllningar mot mig i Kyrkpressen 18.8. Han hävdar att jag bedriver kampanj mot gammaltroende i kyrkan. Jag ägnar mig inte åt att bedriva kampanjer mot någon. Sedan ungdomen har jag prioriterat att engagera mig för angelägna målsättningar och jag arbetar för olika preferensgrupper som nödställda, utslagna och vårdbehövande.

Nyman går mycket fränt åt min personliga kristna tro. Vidare beskyller han

mig för att aldrig i debatten i Kyrkpressen hänvisa till kyrkans Herre och vad han har sagt. Det visar att Nyman läst vad jag skrivit mycket nonchalant, för jag har ofta hänvisat både till bibelcitater och framför allt till Kristi påbud om kärlek och omsorg till nästan.

Kristus hade i uppgift att förkunna det sanna budskapet om kärlek och omsorg om medmänniskorna, om nåd, förlåtelse, glädje och frihet, om jämlikhet, rättvisa och solidaritet. Själv vill jag represen-

tera den klassiska kristendomen som utgår från Jesu centrala och rena budskap och som karakteriseras av att den kristna tron, utöver sitt budskap, är relaterad till handling och aktivitet. Tro omsatt i handling är Kristi programförklaring.

Jag är mycket bekymrad över att kyrkan i så många avseenden så provokativt obstruerar mot Kristi påbud. Jag har hårt kritiserat kyrkans vinstbegär och dess felaktiga placeringsverksamhet. Till exempel Sveriges tidigare ärkebiskop

Hammar blev chockad då han fick ta del av sin kyrkas placeringsverksamhet och överavsaknaden av kristen etik i den. Ingen av vår kyrkas biskopar har ännu tagit itu med dess antikristna placeringsverksamhet.

Nyman gillar inte att jag kräver att kyrkan ska iakttä mänskliga rättigheter och att jag tycker att den bör följa domstolsprejudikat. Vi har en folkkyrka som är byggd på Kristi grund och på demokrati, och som har starka band till staten, och det är riksdagen som

fastställer kyrkolagen. Då kan den till exempel inte som Paulus kräva att kvinnor borde avstängas från rösträtt och vara under männens förmynderskap. Skulle vi kräva att kvinnor varken fick predika eller undervisa, vara präster eller lärare, skulle vi inte ha någon folkkyrka mer. Den Kristus som är Herre i mitt liv och som jag tillber skulle utan tvekan fullt instämma i de mänskliga rättigheter som finns i konventionerna. Kristus gav inget stöd för diskriminering, rasism

eller utslagning. För Kristus är och förblir kärleken och omsorgen det största och främsta, och kärleken går alltid före bokstaven. Gud har hos oss människor skapat en fin egenskap, sunt förnuft, och då har Han säkert också önskat att vi ska använda oss av det.

Tack till Asta Eriksson för hennes stöd i Kp. I vår kyrka ska det inte finnas plats för förtryck och utslagning och i det avseendet har också rättsinstanserna gjort de rätta bedömningarna.

Bo Holmberg

Ge din tid till någon ung

Se på en film, prata om skolan eller gå på en promenad. Det är saker några ungdomar i 13-årsåldern skulle vilja göra med sina föräldrar, visar webbsidorna för den riksomfattande kampanjen *Ge mig tid!* som går av stapeln den 15 september.

Kyrkostyrelsens enhet för fostran och ungdomsarbete uppmanar alla församlingar att delta i kampanjen, som har som mål att vuxna ska vara närvarande för sina egna barn, fadderbarn eller andra ungdomar i sin närhet.

– Unga behöver uppmärksamhet och få känna sig viktiga. Jag hoppas att församlingarna aktivt deltar i kampanjen, säger **Pekka Tukeva**, som är ledande branchsekreterare för ungdomsarbete vid Kyrkostyrelsen.

Det är Finlands största ungdomsorganisationer och tidningen *Demi* som ansvarar för kampanjen *Ge mig tid!* (CM)

Treårig utbildning för sjukhussjälavård?

Kyrkostyrelsens plenum vill att sjukhussjälavårdarna ska specialutbildas. Förra veckan gav plenum ett förslag till biskopsmötet om en treårig specialutbildning för själavårdarna.

Enligt förslaget skulle utbildningen på 60 studiepoäng ge bättre beredskap för kris- och traumasjälavård och för arbete med familjer och grupper än tidigare. Dessutom skulle en studiehelhet med psykoterapeutiska färdigheter ingå i utbildningen.

Under samma session godkände kyrkostyrelsens plenum nya principer för sjukhussjälavården. Principerna behandlar sjukhussjälavårdens ställning, värden och verksamhetsmiljö. De tar upp sjukhussjälavårdarens uppgifter, yrkeskunskap och förhållande till patienten, och tystnadsplikten inom sjukhussjälavården. I principerna definieras också religionsfrihetslagens och patientlagens inverkan på sjukhussjälavården. (CM/KT)

Upplev Lappland i ruskatider!

Kom med på Nykterhetsförbundets ruskaresa 14-18.9.2011 till Åkaslompolo. Start från Vasa kl. 9.00
Pris: 390 euro per person.

Fira fridfull jul i trevligt sällskap!

Nykterhetsförbundets julresa 22-27.12.2011 till Raitismaja. Start från Vasa.
Pris: 490 euro per person.

Mycket god mat på Raitismaja och högklassig buss ingår i resorna.

Bokningar & förfrågningar:
Raitismaja tfn 06-318 0900 www.nykter.fi/raitismaja

Linda Karlsson

Skolfred också på nätet

Årets skolfred fokuserar på nätmobbning. En trygg skola är en plats där ingen blir mobbad eller lämnad ensam. Det gäller också internet där eleverna tillbringar allt mera tid både inom undervisningen och på fritiden.

Flera finlandssvenska skolor utlyser en egen skolfred. Skolorna i Lovisa utlyste skolfred i dag, torsdag. Läs mera på skolfreden.fi. (NÖ)

Ofarlig träning eller port till andligt mörker?

Text & foto: Erika Rönngård

Teologernas åsikter om yoga går i sär.

Max-Olav Lassila avråder kristna från yogaträning, men Patrik Hagman tycker inte att man kan dra allt österländskt över en kam.

De senaste veckorna har debatten om yoga och kristendom gått het på Vasa-bladets insändarsidor. Flera insändarskribenter har hävdad att yoga och kristendom inte går ihop och bland annat uttryckt oro för att yogan leder till kontakt med onda andar.

Max-Olav Lassila är kyrkoherde i Larsmo församling, och han tycker att oron är befogad.

– Om du frågar mig är det ett problem. Jag ser det inte som en neutral sak, eftersom yogan har rötter i hinduismen.

Lassila säger att han inte är tillräckligt insatt för att kunna redogöra för saken i detalj, men att han ändå inte skulle rekommendera

Yoga har väckt debatt på Vasa-bladets insändarsidor under sensommaren.

att kristna utövar yoga.

– Det är inte bara gymnastik, utan det finns också en andlig dimension i yogan. Om det handlar om andlighet finns det en risk för att man kommer in i ett andligt mörker.

Han har också hört om fall där personer fått sig tilldelade mantran som sagts vara betydelselösa. Senare har det visat sig att mantran var ett namn på en hinduistisk gud.

Lassila välkomnar en diskussion om yogan, samtidigt som han menar att det endast är ett av fenomenen på det nyandliga smörgäsbordet som kyrkan borde granska med kritiska ögon.

– I vår tid finns det väldigt mycket på det andliga området. I allmänhet tänker man att om det fungerar är det bra, utan att reflektera över varifrån det kommer.

– På 1960-talet ansågs det syndigt att gå på bio eller dansa. Nu låter man istället allt österländskt bli farligt. På vilket sätt skiljer sig en stretchövning från yoga? Det är ju rörelser man gör med sin kropp.

Det finns inga lätta svar

Patrik Hagman är teolog vid Åbo Akademi och tycker att frågan är viktig. Finns det saker som är farliga fast de verkar oskyldiga? Han avråder ändå från att göra alltför schablonmässiga tolkningar som avfärdar det mesta.

– På 1960-talet ansågs det syndigt att gå på bio eller dansa. Nu låter man istället allt österländskt bli farligt. På vilket sätt skiljer sig en stretchövning från yoga? Det är ju rörelser man gör med sin kropp.

Hagman påpekar att det inte finns ett enhetligt svar på vad yoga är, utan tycker att yoga mest används som ett varumärke. Han tycker att man kan jämföra diskussionen om yoga med den vi borde ha om film.

– Kyrkan och kristna människor är numera väldigt dåliga på att bedöma

vad som är nyttigt och mindre nyttigt. Film i sig är inte ett problem, men det finns vissa filmer som man inte borde se därför att de kan påverka oss på ett sätt som inte är bra. Vi behöver öva upp en förmåga till urskiljning. Det finns inga lätta svar – livet är inte lätt.

En del av insändarskribenterna har också uttryckt oro för att utövande av yoga kan göra att man blir besatt av onda andar.

– Om det känns som om man blir besatt av onda andar när man håller på med det, sluta då för allt i världen, säger Hagman.

Han säger också att det naturligtvis finns en risk att yogan leder sin utövare vilse om man inte ser upp, men att samma fenomen finns överallt.

– Samma problem kan finnas på ditt jobb eller i en kristen församling. Risken som en del av insändarskribenterna för fram, att man dras med i något utan att veta var man hamnar, handlar ju också om att undervärdera sig själv. Det är klart att det finns risker, men vilken inställning ska man ha till livet? Måste man vara rädd för allt som är okänt?

Nya böcker och kyrktorg!

www.kcsa.fi/kyrktorget

Om du ännu fanns

Mimma Olsoni-Broman

Trots den där känslan av stor saknad försöker de vara starka och modiga, ungdomarna som kommer till tals i boken. De berättar om sina tankar och känslor efter en förälders död. I förordet delar Olsoni-Broman med sig av tankar hur man kan bemöta unga som sörjer och i efterordet ger Hilka Olkinuora en innerlig betraktelse av sorg.

€ 23,90

Ser du vad det blev?

Ritberättelser ur Bibeln Karin Nordberg

Den här boken behöver dig! Du behöver papper, penna och nyfikenhet. Ritberättelserna ur Bibeln växer fram steg för steg och färdas via dig till barnet. Testa! Det kan bli roligt! Boken passar alla som umgås med barn hemma eller i jobbet.

€ 17,90

Allt är nära

Monica Vikström-Jokela, Eero Jokela

Hur berättar man om hur kristen uppfostran ser ut i praktiken? Hur möter man Gud på barnkamargolvet så där i vardagen? Om du vill låta barnet möta det heliga med hjälp av den kristna traditionen är det här rätt bok.

€ 19,90

Om kristet motstånd

Patrik Hagman

Provocerande, konkret och analytisk är Patrik Hagmans bok, *Kristet motstånd*. Genom konkreta exempel visar han hur ett kristet lärjungaskap kan se ut i dag.

€ 19,90

Kyrktorget

25.8 Lappfjärds församlingshem

30.8 Mariagården, Borgå

31.8 Högbergsgården, Helsingfors

1.9 Karis församlingshem

6.9 Pargas församlingshem

8.9 Margaretagården, Mariehamn

Fontana Medias bokförsälning är öppen kl. 13-18

Fontana Medias bokförsälning är öppen kl. 13-18

Fontana Medias bokförsälning är öppen kl. 13-18

Fontana Medias bokförsälning är öppen kl. 13-18

Fontana Medias bokförsälning är öppen kl. 13-18

Fontana Medias bokförsälning är öppen kl. 13-18

Fontana Medias bokförsälning är öppen kl. 13-18

Fontana Medias bokförsälning är öppen kl. 13-18

Fontana Medias bokförsälning är öppen kl. 13-18

Fontana Medias bokförsälning är öppen kl. 13-18

Mannerheimvägen 16 A 9 tfn (09) 612 615 30
00100 Helsingfors fax (09) 612 615 55
www.fontanamedia.fi bokhandel@fontanamedia.fi

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

Skötsam och rökfri studerande man önskar hyra lägenhet i Helsingfors-Esbo trakten. Inleder studier vid Aalto 29.8. Ring Robert 050 5500 393.

Skötsam högskolestuderande flicka söker etta eller liten två i centrum av Vasa från hösten. Ring 0504036440.

Rökfria vänner önskar hyra bostad för två med goda förbindelser till Otnäs och Helsingfors centrum. 050 5765109.

Nyblivna föräldrar önskar hyra ett långvarigt HEM i centrala Helsingfors: Kronohagen, Eira, Ulrikasborg eller t.ex. Vallgård, Gumtäck, Majstad. Ring Linda 0400- 495 368

Pålitlig kvinnlig juridikstuderande på 23 år söker bostad som är i god skick i centrala hfors, 040 5867548.

Novia studerande önskar hyra etta i vasa. Skötsam och rökfri. Tel: 0505375949.

Professor och DI söker bostad i Helsingfors (60 m² eller större). Tfn 050-5736901.

Lugn städad rökfri kvinna med fast jobb söker lägenhet för perioden 25.9-31.10 i Helsingfors trakten pga stambytte. Kortare tid tas också i beaktan. Tel 040-7086108.

UTHYRES

3r+k i centrum av Vasa. Tfn 040-5041704.

TJÄNSTER

Reservmormor eller **barnvakt** sökes för vår 1,5-åriga son en eftermiddag i veckan. Ö: bottnisk familj i södra H:fors, 050 5698 289 (Hanna).

LEDIGA TJÄNSTER

Vill du bli kaplan i Sibbo?

Vår kaplanstjänst i Sibbo svenska församling är ledig att sökas hos Domkapitlet i Borgå stift senast 16.09.2011 kl 15. Församlingen består av knappt 6000 personer och vi har tre prästtjänster. I arbetsteamet försöker vi uppmuntra varandra till kreativitet och nytänkande och vill vara öppna för olika sätt på vilka vi kan föra fram kyrkans budskap i dag.

Vi förutsätter att du är villig att ha ansvar för konfirmand- undervisningen, som förverkligas tillsammans med övriga medarbetare i teamet.

Närmare uppgifter ger kyrkoherde Helene Liljeström, tfn 050 566 3692.

Sibbo svenska församling

Vikarie för ena diakonen

Vi söker vikarie för vår ena diakon under hennes tjänstledighet. Du skall helst vara diakon eller diakonissa, men också en obehörig person kan komma på fråga. Vikariatet kan möjligen också skötas på deltid.

Du kommer med i vårt dynamiska arbetsteam och får eget arbetsrum i vårt nya ämbetshus. Vår församling vill vara en diakonal församling, där diakonin har en plats i all verksamhet. Men det behövs också personer som har särskilt ansvar för att människor får hjälp och stöd när de behöver det. Det blir naturligtvis också fråga om en arbetsfördelning mellan de två diakoniarbetarna.

Skriftliga ansökningar riktade till Församlingsrådet sänder du under adress: Sibbo svenska församling, Stora byvägen 1, 04130 SIBBO, senast 21.9.2011. Märk kuvertet Diakonvikariat.

Du kan börja hos oss 17.10.2011, eller enligt överenskomst. Vikariatet pågår till 14.08.2012, men en förlängning är möjlig.

Du skall vara medlem av den evangelisk-lutherska kyrkan. Om du inte har behörighet för diakontjänst hoppas vi att du har annan lämplig utbildning och/eller arbetserfarenhet.

Närmare uppgifter ger kyrkoherde Helene Liljeström, tfn 050 566 3692.

Sibbo svenska församling

AKTUELLT I MEDIA

pimples.ratata.fi - om Anna, hennes liv och hennes blogg

Anna är en ung kvinna som studerar folkrätt vid Åbo Akademi. Hon är engagerad inom studentpolitiken och dessutom deltar hon med lust och glädje i nationalslivet. Hon skriver också en blogg där hon funderar på livets stora och små frågor. Anna är vacker och mycket begåvad och alla dörrar står öppna för henne, liksom för många andra unga kvinnor av i dag.

Men medaljen har en baksida. Redan flickor på gymnasietid lider av prestationsångest. För Annas del blev resultatet en ästörning. En ångest som hon kämpar med jämsides med allt det goda och glada. Veckans dokumentär pimples.ratata.fi handlar om Anna, hennes liv och hennes blogg.

Dokumentären sänds i repris i Radio Vega onsdag 31.8 kl 11.03. Samma dag diskuterar Slaget efter 12 kl 12.10 hur unga kvinnor mår i dag.

ESBO KYRKLIGA SAMFÄLLIGHET
ESPOON SEURAKUNTAYHTYMÄ

Kyrkliga samfällighet har en ledig tjänst som

KOMMUNIKATIONSCHEF

Ansökningstiden går ut 16.9.2011 kl. 15.

www.espoonseurakunnat.fi

Lediga tjänster i stiftet

Kyrkoherdetjänsten i Västabolands svenska församling
Språkraven är utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i svenska samt nöjaktig förmåga att förstå finska.

En kaplanstjänst i Johannes församling.
Språkraven är utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i svenska samt nöjaktig förmåga att förstå finska.

En kaplanstjänst i Sibbo svenska församling
Språkraven är utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i svenska samt nöjaktig förmåga att förstå finska.

De som valts till tjänsterna skall uppvisa i straffregisterlagens 6 § avsett straffregisterutdrag.

Tjänsterna söks hos domkapitlet i Borgå stift senast 16.9.2011 klockan 15.00. Adress: PB 30, 06101 Borgå

MEDDELANDEN

Tillkännagivande

Helsingfors kyrkliga samfällighets **gemensamma kyrkofullmäktige** sammanträder torsdagen den 8 september 2011 klockan 18.00 i Församlingarnas hus, Tredje linjen 22.

En förteckning över ärenden som kommer att föredras vid sammanträdet är från och med 31.8.2011 framlagd på anslagstavlor vid församlingarnas pastorsexpeditioner och hos den kyrkliga samfällighetens registratur, adress Tredje linjen 22.

Föredragningslistorna och beslutsförteckningarna kan läsas på webben: www.helsinginseurakuntayhtyma.fi, under meny fövaltning. Föredragningslistorna publiceras ca en vecka före mötet och beslutsförteckningarna ca en vecka efter respektive möte.

Helsingfors, den 15 augusti 2011

Ordförande

GLIMMA MED OSS PÅ HÖSTHIMLEN!

BILLIGARE I BÖRJAN AV VECKAN!
Stjärnfall sö-ti 119 €/pers./2 dygn • Stjärnfall sö-on 159 €/pers./3 dygn
I semesterpaketet ingår logi i dubbelrum, frukost, halvpensionsmåltider från buffén, tillgång till spat och gymmet, fritidsprogram samt fritt inträde till restaurangdanserna. Erbjudandet är i kraft t.o.m. 31.12.2011.

DANSA I STJÄRNORS TAKT I SEPTEMBER
2.9 Juha Tapio, 3.9 Teemu Harjukari, 9.9 Tomi Markkola, 10.9 Saija Varjus, 16.9 Tony Montana, 17.9 Martti Metsäketö, 23.9 Pekkaniskan Pojat

En helg under lyckliga stjärnor, fr-sö
170 €/pers./2 dygn

Kylpylä Kivitippu Nykälentie 137,
62600 Lappajärvi, (06) 561 5000,
www.kivitippu.fi, kivitippu@kivitippu.fi

DOMKAPITLET

Valpredikan för besättandet av kyrkoherdetjänsten i Hammarlands församling hålls så att kyrkoherden i Saltviks församling **Ingemar Johansson** förrättar högmässa 9.10.2011 och pastor **Peter Blumenthal** 16.10.2011 i Hammarlands kyrka. Valet av kyrkoherde i Hammarlands församling inleddes efter högmässan 30.10.2011.

Församlingspastorn i Mariehamns församling **Peter Karlsson** har förordnats att vid sidan av egen tjänst sköta kyrkoherdetjänsten i Ålands södra skärgårdsförsamling 1.9 - 31.12.2011. Kaplanen i Johannes församling **Mårten Lindblom** har beviljats begärt avsked från 1.2.2012, varefter han avgår med pension.

En kaplanstjänst i Johannes församling har förklarats ledig att sökas senast 16.9.2011 kl. 15.

Församlingspastorn i Esbo svenska församling Johan Kanckos har förordnats att fortsättningsvis sköta en församlingspastorstjänst i samma församling från 1.9.2011 tills vidare.

Kaplanen i Vörs församling **Tomas Klemets** har beviljats tjänstledighet 5-30.10.2011.

Kyrkoherden i Västabolands svenska församling **Henric Schmidt** har beviljats begärt avsked från 1.3.2012, varefter han avgår med pension.

Kyrkoherdetjänsten i Västabolands svenska församling har förklarats ledig att sökas senast 16.9.2011 kl. 15.

Tf kaplanen i Ekenäs församling **Esa Rinne** har förordnats att fortsättningsvis sköta en kaplanstjänst i samma församling 1.9.2011-30.1.2012.

Församlingspastorn i Sibbo svenska församling **Katja Korpi** har förordnats att sköta kaplanstjänsten i samma församling 1.9-31.12.2011. Prosten Fjalar Lundell har förordnats att sköta 80 % av församlingspastorstjänsten i Sibbo svenska församling 1.9 - 31.12.2011.

Församlingspastorn i Esbo svenska församling **Ola Byfält** har förordnats att sköta en församlingspastorstjänst i samma församling 1-30.9.2011.

Prosten **Kaiku Mäenpää** har förordnats att sköta kyrkoherdetjänsten i Sjundeå svenska församling 1.9-31.12.2011.

Fullmakt för en kaplanstjänst i Esbo svenska församling har utfärdats åt kaplanen i Sibbo svenska församling **Heidi Jäntti** från 1.9.2011.

Kaplanstjänsten i Sibbo svenska församling har förklarats ledig att sökas senast 16.9.2011 kl. 15.

Sökandena till kaplanstjänsten i Korsholms svenska församling, t.f. kaplanen i Vasa svenska församling **Harry Holmberg** och församlingspas-

ton i Vasa svenska församling **Janne Hänninen** har förklarats behöriga för tjänsten.

Fullmakt på B-kantorstjänsten i Jakobstads svenska församling har utfärdats åt tf B-kantorn i samma församling **Henrik Östman** från 1.9.2011.

Sökandena till C-kantors-tjänsten i Sjundeå svenska församling, mus.mag. **Anna Karlson**, tf kantorn i Vichtis församling **Hanna Noro**, C-kantorn i Snappertuna församling **Pia Nygård**, kantorn i Karislojo församling **Heikki Orama** och C-kantorn **Kaj Varho** har förklarats behöriga för tjänsten.

Sökandena till B-kantors-tjänst i Kronoby församling, B-kantorn i Åbo svenska församling **Maria Ellfolk** och tf B-kantorn i Kronoby församling **Lea Salumäe**, har förklarats behöriga för tjänsten.

Sökanden till A-kantorstjänsten i Matteus församling, tf A-kantorn i samma församling **Kira Lankinen**, har förklarats behörig för tjänsten.

Till ordinarie medlemmar i organisationskommissionen för Nykarleby församling som grundas från 1.1.2013 har utsetts följande medlemmar:

Anders Blomqvist, Sofia Hedman, Gurli Dumell, Lars-Johan Sandvik, Majvor Ek, Jarl Dahlbacka, Kerstin Ollandt, Kerstin Alho och Stefan Grahn.

FRÅN OSS DOM SENASTE CD, DVD, POCKET, PYSSELBÖCKER !!

Toneddealer Tel. 044 5663490, info@pek-musik.fi, www.pek-musik.fi

Lärkkulla ett utmärkt val för kurs- och konferensverksamhet

Välj Lärkkulla då du vill arrangera kurs, konferens eller bara behöver inkvartering. Lärkkulla är också lämpligt vid ordnandet av skriftskolor och lägerskolor. Du får god husmanskost, personlig och mångsidig service nära naturen i en fridfull och lugn miljö. Vi har även bastumöjligheter, ett brasrum samt en utegrillplats.

Lärkkulla stiftelsen tar fortsättningsvis emot donationer och testamenten. Kontakta direktor Greger Englund tfn 044 3006 025.

Mera information om våra kurser och vår övriga verksamhet hittar du på www.larkkulla.net

Tfn (019) 2757 200, info@larkkulla.net

Rådplägningsdagar för barn- och ungdomsarbetet

Tid och plats
4-6.10.2011, Lärkkulla

Andligt liv på webben

Tid och plats
11-12.10.2011, Lärkkulla

Kyrkans ledarskapsutbildning (Kirjo I)

Tid och plats:
17-20.10.2011, Lärkkulla

Bed & Breakfast

Trivsamt boendialternativ i en vacker miljö.

Välkommen!
Vi tar hand om dig!

Det här är en av de första orglarna som tillverkades efter branden 1944. Den är inte lika värdefull som de gamla.

Den finlandssvenska tramporgelns uppgång och fall

Text & foto: Johan Sandberg

Berättelsen om Bröderna Anderssens orgelfabrik är en historia om en innovation som tiden gick ifrån.

När Ingmar Anderssen ser ett orgelharmonium av märket Bröderna Anderssen öppnar han skåpet för att se dess årgång. Det var hans pappa August som startade fabriken och själv var han med om att lägga ner den drygt 60 år senare. – Vissa tider byggde man bättre och vissa tider sämre instrument. De mest värdefulla instrumenten är de som tillverkades i Östensjö före 1907, de är de äldsta och har högst antikvitetsvärde.

Det första instrumentet tillverkade orgelfabriken år 1897. Det finns bevarat i Pedersöre hembygdsmuseum i Rosenlunds prästgård.

– Jag har öppnat orgeln och sett att den verkligen är den första. Allt är handgjort. Alla instrument som tillverkades före 1907 är handgjorda.

Men den bästa tonen har ändå de instrument som byggdes i fabriken i Bennäs efter 1907.

– När fabriken flyttat tog det några innan de fann tonen, säger Anderssen. Från början av 1910-talet blev orglarna allt bättre. Man känner igen produktionen

från den tiden på halvtongtangenter som är av ebenholts. Endel instrument har stämmor som härstammar från USA, de har en mjuk och bra ton.

Drygt 60 år av orgelproduktion

Johan August Anderssen (1871–1952) startade orgelfabriken 1897 tillsammans med sin bror Viktor (1874–1922). Den levde kvar tills 1960 då Ingmar och hans bror Lars lade ner produktionen.

– Pappa tjänstgjorde tre år i den ryska armén i Kuopio, berättar Anderssen. Där lärde en musiker i gardesorkestern honom den teoretiska orgelkonstruktionen samt hur man stämmer orgeln. Men han hade också fått impulser hemifrån, det har jag fått belägg för genom den bevarade brevväxlingen som han förde med sin pappa. Musikaliteten var en stark drivkraft till starten.

Orgelfabriken fick en lyckosam start. I början av seklet byggdes skolor runt om i bygden och alla skulle ha ett orgelharmonium. Andliga väckelserörelser drog också över landskapet och i dess svallvågor uppstod behov att kunna spela och sjunga. För att bli antagen till lärarseminariet i Nykarleby måste man också kunna spela tre psalmer efter noter. Till det behövde man ett instrument.

– Men idén att börja tillverka orgelharmonium på 1890-talet var befängd, anser Anderssen.

Likkistor, bomblådor och orglar

Den första tiden byggdes tramporglarna i Östensjö. Tillverkningen flyttade till en ny fabrik i Bennäs 1907 för att komma närmare järnvägen.

– Det fanns ingen elektricitet så pappa skaffade en stor ångmaskin som gav kraften till fabriken. Han skaffade ramsåg, kantsirkel och en kutterhyvel med vilken han kunde hyvla golvplankor. Han hade moderna maskiner för sin tid.

Fabriken levde inte bara på att tillverka orglar. Där tillverkades också likkistor, fönster- och dörrkarmar med mera. En stor produkt fram till revolutionen i Ryssland 1917 var de så kallade bomblådorna för ryska armén.

– Jag vet inte hur pappa kom över den beställningen men han sa att han blev rik på lådorna. Armén behövde spontade lådor av fullkantsvirke att transportera granater i till det rysk-japanska kriget i Sibirien. Han köpte upp stockar som han sågade och körde genom hyvelmaskinen.

– Men även om bomblådorna var en stor produkt på fabriken var pappa mån om att hålla fram att det var en orgelfabrik. Musikkulturen var djupt rotad hos honom.

Förstördes på en timme

Allt förändrades under en timme en het sommar dag 1944. Fabriken i Bennäs brann ner till grunden.

På platsen där Anderssens orgelfabrik verkade mellan åren 1907 och 1944 har Pedersöre kommun rest en minnestavla med bilder av fabriken och dess anställda.

Den här orgeln är från 1910-talet. Det ser man på stämpeln inne i skåpet och på de svarta tangenterna. De är inte av plast utan av ebenholts. Det är en bra modell, konstaterar Ingmar Anderssén och spelar en snutt.

Fabriken i Bennäs hade två våningar, i den nedre tillverkades orglarna och i den övre gjorde man övriga snickeriarbeten. De som hade högst status byggde orglar.

– Det beror nog på pappas inställning. Han tyckte orglarna var det viktigaste, de var hans skötebarn. Jag är inte så säker på om orgelproduktionen var den mest lönsamma i fabriken. Men på den tiden såg man hur affärerna gick när man tittade i kassaskrinet.

Namnet från felstavning?

August Anderssén hade många järn i elden. Förutom orgelfabriken drev han en butik i Bennäs samt jordbruk. Han hade en stor familj att försörja, han fick sammanlagt 21 barn i två äktenskap.

– Jag var farbror redan när jag blev född, säger Ingmar Anderssén. Jag är yngsta pojken, född 1928, och den enda som är kvar i livet. Jag förstod att vara tyst och låta pappa läsa tidningen när han kom hem på kvällarna. På lördagar och söndagar när det var tyst i verkstaden stämde han orglarna. Det kunde han inte göra så länge maskinerna gick.

Namnet Anderssén tyder på rötter i Danmark. Men några sådana finns inte.

– Pappa hette Andersson tidigare. Det finns en historia om att han beställde stämpeln för orglarna från Danmark. När stämpeln levererades stod det Anderssén på det. Då ska pappa ha sagt att det är billigare att ändra namnet än att köpa en ny stämpel. Men jag tror att det är en myt. Jag har sett i pappren att han använde Anderssén redan tidigare. Pappa och hans bröder var de som gemensamt tog namnet Anderssén.

Ingmar Anderssén fick nog av orglarna efter sin tid som fabrikör. Han säger att han efter det bara i undantagsfall åtagit sig reparationer.

– Jag tappade intresset för dem. Det är först nu som jag börjat tänka på dem ur ett historiskt perspektiv. Jag har gett instruktioner åt andra som velat reparera dem.

Förutom de otaliga orgelharmonier som finns bevarade runt om i Finland är det bara fabriksbyggnaden i Nyhalla som idag påminner om Andersséns orgelfabrik. Där verkar nu ett snickeri som gör köksinredningar. Där är Ingmar Anderssén en ofta sedd gäst.

– Jag kommer ofta hit för att kontrollera, säger han.

– Allting var plötsligt borta. Branden knäckte pappa, han kom aldrig över den. Jag förstår honom. Det var svåra tider och hans livsverk slogs sönder på en gång.

Vad som förorsakade branden utreddes enligt Anderssén aldrig. I sin bok *Bröderna Anderssén* (eget förlag, 1991) skriver **Rainer Holmgård** att brandorsaken torde ha varit ett förbipasserande ånglok vars gnistor antände gräset utanför fabriken.

August Anderssén började genast rita på en ny fabrik. Men byggnaden han ritade blev bara mindre och mindre. Även om brandförsäkringen täckte fabriken åt den årliga inflationen på mellan tio och femton procent upp försäkringsbeloppet.

– Det fanns heller inget att köpa efter kriget, var-

ken byggnadsmaterial eller verktyg. Inga cirkelklingar. Ingenting, säger Ingmar Anderssén. Visamlade ihop resterna av maskinerna och försökte reparera dem så gott det gick. Men de var ju inte längre lika bra.

Tiden gick ifrån tramporgeln

I samband med flytten till den nya fabriken som byggdes på Nyhalla 1946 kom Ingmar Anderssén med i verksamheten.

– Jag hade inte tänkt börja arbeta på fabriken, men pappa skrev över den på mig och min bror Lasse i början av femtiotalet. Vi kom så småningom i gång med produktionen efter branden, men på femtiotalet hade tiden gått ifrån oss. Det började komma elektroniska orglar och det fanns inga möjligheter att konkurrera med dem. För

sitt eget nöjes skull gjorde Lasse en prototyp till ett elektroniskt instrument. Men vi hade inga några planer på att börja tillverka det. Det instrumentet finns kvar, men om det går att spela på längre vet jag inte.

– Lasse var radiointresserad och han fick tjänst som tekniker på Rundradion. 1960 blev jag erbjuden jobb på Östensö skolhem. Då hade vi redan beslutat att lägga ner verksamheten och höll på att avvyttra den.

Minnestavla där fabriken stod

Enligt Holmgårds bok tillverkade fabriken cirka sjutusen orglar, aderton olika skåpmodeller med 84 olika stämkompositioner. Boken är källan till de uppgifter som finns på den minnestavla i Bennäs som Pedersöre kommun rest på

Branden knäckte pappa. Han kom aldrig över den.

platsen där fabriken verkade mellan åren 1907–1944. Men Ingmar Anderssén tror att den uppgiften ligger lite i överkant.

– Exakt hur många orglar som tillverkats vet man inte exakt, säger Ingmar Anderssén. Mellan femtusen och sextusen orglar ligger ganska nära sanningen.

När vi står på platsen där skylten rests översköljs Anderssén av minnen. Det var på den här platsen som fabriken verkade under sina

bästa år. På skylten finns en bild från 1920 på fabriken anställda.

– Jag minns många av dem mycket väl, säger han och pekar på några personer på bilden. Han här var en ödmjuk människa. Och han här var en mycket bra snickare. Jag undrar om inte han var den bästa.

Känner du vemod?

– Det gör jag.

Rangordnade hyvelbänkar

Även om Ingmar Anderssén inte hann arbeta i fabriken i Bennäs var han ofta där som barn.

– Redan då lade jag märke till att det fanns ett hierarkisystem bland snickarna. Det var skillnad på var man hade sin hyvelbänk. De gamla gubbarna höll hårt fast vid det, inga uppstickare fick ta ens hyvelbänk.

Tradition och innovation nischer församlingarna åt olika håll

Förlorar kyrkan sitt väsen när den ger folk vad de vill ha?

Nina Österholm

Samma kapell. Ena församlingen går i procession med rökelsekar. Andra har ett lovsångsteam. Håller församlingarna på att nisha sig?

– Det är en tydlig trend, säger **Stefan Djupsjöbacka**, kyrkoherde i Johannes församling i Helsingfors.

Hans församling har medvetet valt att satsa "högkyrkligt" med en huvudgudstjänst som Djupsjöbacka beskriver som rikt utsirad liturgisk sett

och med mycket sång och musik.

Traditionen syntes också på sommarens skriftskolläger där man firade dagliga kompletier och en veckomässa med bland annat evangeliprocession och bugningar som församlingen, det vill säga konfirmanderna, utförde sittande i bänken.

– Traditionen finns sedan gammalt i stadskärnan. Vi bevarar egentligen bara en gammal fåra liturgiskt liv som länge funnits i den tidigare Norra svenska församlingen, säger Djupsjöbacka.

Han påpekar att Johannes församling också ordnar många olika sorters

gudstjänster, till exempel Tomasmässa och familjegudstjänst. Tanken är att det inte finns ett enda rätt sätt att fira gudstjänst.

– Samtidigt är satsningen på liturgi ett medvetet val och ett linjeval när församlingen profilerar sig.

Jag, jag, jag

Hur långt får en församling då gå i sin profilering?

– I huvudgudstjänsten måste man förstås följa kyrkoordinationen och -handboken, men handboken i sig medger stor variation, säger stiftsdekan **Sixten Ekstrand**.

Han tror att en nischandet ligger i tiden som ett uttryck för individualise-

ringen i det postmoderna samhället.

– Antingen vi vill det eller inte så är vi alla rätt individcentrerade i dag. Vi vill delta i den verksamhet som tilltalar oss och vi är mycket noggranna med vad vi väljer.

Han tycker att nischandet syns tydligast i de tre centrumförsamlingarna i Helsingfors.

– Vi har Johannes som satsat på gudstjänsten, kultur och samhällskontakter medan Petrus har mera inslag av lovsång och väckelsekristendom. Matteus å sin sida verkar vara ett slags mellanting, en mer traditionell folkkyrkoförsamling.

Tomasmässankristna

– Försöksverksamhet, säger **Birgitta Sarelin**, doktor i praktisk teologi vid Åbo Akademi.

Hon tror att de olika formerna av gudstjänstliv är efterdyningar av den så kallade gudstjänstförnyelsen som genomfördes på 1990-talet. Målet med reformen var att ge fler alternativ på hur en gudstjänst kan ordnas.

– Visst ska vi låta alla blommor blomma i gudstjänsten men det är inte enbart av godo.

Enligt Sarelin kan alltför nischad verksamhet leda till splittring inom kyrkan. – Metallmässa, regnbågs-

över den sedvanliga familjemässan, Taizémässan och Tomasmässan. Snart har vi specialmässor för allt och alla och ingen känner igen sig i en vanlig gudstjänst.

Hon får med håll av teologiedoktor **Yngvill Martola**, en av huvudaktörerna bakom gudstjänstförnyelsen.

– Det finns "Tomasmässankristna", folk som inte sett något annat av kyrkan än Tomasmässan, som ställer sig totalt frågande inför alla andra samfundssätt att fira gudstjänst. Men en del av poängen är ju att man ska kunna gå i mässan var som helst och ändå känna igen sig.

Enligt Martola är det rent-

Sorry - du får inte samma service överallt

Nina Österholm

Fem frågor om nischer till Mikael Lindfelt, lektor i systematisk teologi.

Nischer församlingarna sig?

– Ja, men på svenskspråkigt håll är det i praktiken bara i Helsingforsstrakten där det finns flera församlingar som verkar på samma ort. På mindre orter kan enskilda präster nischa sitt jobb lite och betona det de själv anser vaar viktigt eller angeläget.

Varför vill församlingarna ha olika profiler?

– Människor, kontexter och behov är olika. Jesus kallade också till sig människor på många olika sätt.

Är det okej att nischa?

– Det har alltid funnits olika sorters församlingar inom den kristna traditionen. Inte heller Paulus gav samma råd till alla han talade och skrev till eftersom redan de första församlingarna var olika. Mångfald är utgångspunkten. Det ligger ett större frågetecken i idealen att alla skulle vara lika.

Blir det inte orättvist mot församlingsborna när exempelvis gudstjänsterna och konfirmandundervisningen är så olika?

– Inte får du heller exakt samma undervisning i alla skolor. Du har olika slags lärare som lägger olika tyngd vid ämnen. Visst kan du kanske välja skola i en större utsträckning än

Mikael Lindfelt tycker att den som är missnöjd med sin kyrkans verksamhet kan ta och aktivisera sig i sin egen församling.

församling men det är säkert möjligt att påverka exempelvis vilken skriftskola ditt barn går i om du verkligen vill det.

Sedan är ju kyrkan ingen servicestation. Du behöver inte få samma "service" i hela stiftet, kyrkan är inte som Folkpensionsanstalten. När du går in i en församling så går du också in i en tradition.

Så jag måste bara stå ut med hur min församling profilerar sig?

– Delvis ja, men du kan också påverka profilen ifall du engagerar dig. Kyrkan har också starka demokratiska former och medlemmarna har möjlighet att forma sin egen församling. Sedan skapar de förtroendevalda, präster och övriga anställda ofta en viss sorts grupperingar, men jag tycker det är helt okej. Det finns alltid utrymme att påverka om du har tid att engagera dig.

Är det rättvist mot medlemmarna om gudstjänsten i grannförsamlingen ser helt annorlunda ut än i den egna församlingen?

av fel mot församlingen att nischa verksamheten för mycket. Helst skulle hon se att gudstjänsten utvecklades tillsammans med församlingarna.

– Det är bra att prova på nya saker men det borde vara kollektiva val av förändring i en församling.

Fördomar och behov

På mindre orter är situationen en annan. Med färre anställda och mindre resurser går det mesta av energin åt till grundarbetet, det vill säga gudstjänster och förrättningar.

– Alla församlingar präglas ändå av den andliga tradition de verkar inom, av de anställdas teologiska syn och av de aktiva och

förtroendevaldas åsikter, säger Ekstrand.

Alla diskuterar ju vad de ska satsa på och en viss form av nischande blir det oftast i alla fall.

– Det är bra att tron uttrycks på olika sätt, tycker Ekstrand, en stor rikedom.

Det finns heller inget som hindrar att man deltar i någon annan församlings verksamhet ifall man känner sig mera hemma där än i sin egen församling.

– Utmaningen är att göra något speciellt utan att någon känner sig utesluten.

Stefan Djupsjöbacka tror att nischande är ett sätt att försöka bemöta de många önskemål som ställs på gudstjänsten.

– Det finns mycket fördo-

mar, "vi vet nog hur det är i kyrkan" säger folk, men vi försöker erbjuda olika stilar för att svara mot olika behov.

Han är öppen för experimentlusten som tycks finnas inom gudstjänstlivet samtidigt som han ser utmaningar i förnyelsen.

– Målet är ju att möta människor på ett meningsfullt sätt. Att alla ska kunna känna att det här är för mig.

Tips:

Seminarium om barn- och familjegudstjänsten 26.10 på Samfälligheten i Helsingfors. Monika Vikström-Jokela inleder.

Svanbäck
Teater i Stockholm;
Zpanska Flugan 7-9.10 och 4-6.11
Lena Philipsson 22-23.10
Spamalot 18-20.11 och 2-5.12
alla ovanstående 30.9-2.10
Weekend på lyxhotell i Tallinn 7-9.10
Weekend i Haparanda + IKEA 1-2.10
Les Misérables i Abo 29-30.10
Hantverksmässa i Tammerfors 19.11
Julshopping i Ullared 24-27.11
Julshow Grand Hotel/Skansens jul 2-5.12
Kristina från Duvemåla våren o. hösten 2012
www.svanbacksbussar.fi
tfn 020 781 5360 (må-fre kl. 9-16)

Gammaldags Torgdag
Lördag 3.9 kl. 8-15, Kristinestad
Torgplatsreserveringar
0400-562980, Brahegården/Maarit Rosengård
Program: www.kristinestad.fi

Res med oss

Komedi Riktiga Män 14-16.10.11, från 375€

Musikalresa till Stockholm. Buss från Ekenäs tur-retur. Båtresor med Viking Line H.fors-Stockholm-Abo.

I priset ingår: buss, båtresor med måltider, teaterbiljett, tre rätters meny på Maximiteatern och vår reseledares tjänster.

Dubai och Abu Dhabi 19-26.11, från 815€

Gruppresa där det ingår flygresor med måltider, flygfälts-transporter på destinationen, inkvartering med frukost i högklassigt hotell, infotillfälle och heldagsutflykt till Abu Dhabi på svenska. Mot tilläggsbetalning får man två utflykter till på svenska.

Långa resor söderut på vintern

Hos oss kan man också boka längre resor till södern. T.ex. Alanya 8 veckor för 1125€ eller Algarve för 1265€

Närmare information från våra byråer eller på våra hemsidor:
www.matkahaukka.com

Resebyrå Resehaukka Ab

Munkkullavägen 15, 02400 Kyrkslätt
Tel. 09-2965000
e-mail: rese@matkahaukka.com
Dalgatan 1, 10300 Karis
Tel. 019-2782800
e-mail: karis@matkahaukka.com

Efter en skön sommar...

Må bra på Spa

Sköna veckan
Lugna och högklassiga Ösel (två hotell), mångsidiga Pärnu (tre olika hotell). Resa med halv- eller fullpension, svenskspråkig service, paketet innehåller behandlingar.
Ut- och hemresa under dygnets vakna timmar. Priser från 490€ / person inkl. resor, boende, måltider och behandlingar.
Avresor: 17.9, 15.10, 3.12, samt 20.10 (kort "prova-på" resa) och 12-22.11 (11 dagar).

Söderut till hösten

Azorena	Thailand - Kata Beach
Ponta Delgada. Flyg fr. Helsingfors, buss Österbotten-H.fors. Resa 31.10-7.11	Direktflyg fr. Vasa. Resor 17-30.11 och 24.11-7.12.

Fråga efter...

vintern -12 avgångar till Teneriffa, Gran Canaria o. Thailand!

Kortresor

Weekend i Tallinn	Rīga
Två nätter i Tallinn - bekvämt och gott om tid. Resor 23-25.9, 21-23.10, 2-4.12 och 4-6.12.	Resor 20-23.10

www.ot-resor.fi Tel. 06-318 4000

Presentation

Tjusig tegelsten för konfirmander

MarcusFörlag i Sverige för under hösten fram ett nytt konfirmandmaterial. Den grafiskt intresseväckande boken bär namnet *Vägens folk – En resa genom kristen tro*. Tanken är att konfirmanden genom de 28 temakapitlen ska gå resan mot Guds rike. Längs vägen diskuteras de traditionella konfirmandfrågorna på ett, enligt förlaget, helt nytt sätt. Boken är uppdelad i min resa, trons resa och kyrkans resa. Att få en helt ny vinkling på grundteman som de tio budorden är en kanske övermäktig utmaning men på flera andra områden lyckas författarna med det de utlovar.

Tanken med materialet är att varje deltagare i konfirmandgruppen har ett eget exemplar av boken och genomför övningar, frågor och tillämpningar med hjälp av den. I en separat ledarhandledning finns vägledning kring teologi, värderingar, pedagogik, ledarskap, undervisningsupplägg, terminsplanering och utvärdering.

Teckningar, kollage, fotografier och en utmanande layout gör materialet grafiskt attraktivt. Kändisintervjuer, serieteckningar, frågeformulär och gruppövningar av olika slag slåss om utrymmet med mera traditionella undervisningstexter. Det är teologerna **Magnus Sternegård** och **Skander Kurtin** som är redaktörer för boken.

Den här konfirmandmaterialet är digert. De över 200 sidorna och 518 grammen slinker inte in i handväskan obemärkt och jag har svårt att tro att konfirmandgrupperna hinner gå igenom hela luntan under den tid de har till sitt förfogande. Men boken kan också användas i andra tonårsgrupper, och i sådana fall fungera mera som vanlig lärjungaundervisning. Kanske ett alternativ till ungdomsalphan? (CM)

Teatern kan förstärka det positiva

Text & foto: Erika Rönngård

Regissören Akse Pettersson tyckte att idén om Ronja Rövardotter på en teaterscen lät omöjlig. Men i sommar har lekens och lägereldens pjäs ändå gått för fulla hus på Sveaborg.

Ronja är den frihetsälskande rövardottern som förfäras över att höra vad rövarlivet egentligen går ut på och vägrar gå i faderns fotspår. Hon får också tillfälle att göra upp med fördomarna mot det konkurrerande rövarbandet och blir vän med Borkahövdingens son Birk. Därefter tar både hon och Birk avstånd från släktfejden mellan Mattisrövare och Borkarövare.

Akse Pettersson säger att han naturligtvis tycker att temat med fördomar som man gör upp med är viktigt, men att man inte kan bygga en teaterföreställning allt för mycket på ett enskilt tema, hur viktigt det än är.

– Då ställer man sig över publiken och pekar ut sakernas tillstånd för dem, som om man skulle säga "titta så dumt det är".

Idén att Pettersson skulle regissera pjäsen kom från några av hans studiekamrater från Teaterhögskolan, som han tidigare samarbetat med. Själv tyckte han till en början att förslaget lät helt omöjligt.

– Delvis handlade det om att vi har så starka bilder av berättelsen med oss, utan att den har blivit den sortens klassiker som vi är vana att se nya tolkningar av.

De praktiska problemen hörde också till det som

Akse Pettersson släppte loss Ronja Rövardotter på Sveaborgs sommar-teater.

avskräckte honom – hur får man till ett övertygande Helvetesgap på en teaterscen så att åskådarna hinner känna den hisnande känslan i maggropen under hoppet?

Leken och lägerelden

Vändningen kom när han började associera till historier som berättas kring en lägereld och tänkte på vad det är i just den typen av berättande som är så viktigt.

– Det handlar om att det är något som berättas i stället för att visas. Vi sitter kring elden och berättar för varandra och löser de

praktiska problemen tillsammans.

Förutom tanken om att återskapa stämningen kring en lägereld har han också velat att pjäsen ska vara en uppmaning att komma med i leken.

– Budskapet till publiken är: Kom med och lek med oss. Vi berättar, och jag tror att det vi berättar om följer med publiken hem.

Många av barnen i publiken har kanske inte hunnit bli bekanta med Ronja i bokform förrän de ser pjäsen och Pettersson säger att han för deras skull måste hålla sig nära grundberättelsen.

– Men det räcker inte. Vi måste också skapa känslan. När vi läser böcker skapar vi den själv och använder böckerna som bollplank och projektyta för våra egna tankar. Vi fyller i hela tiden, på sätt och vis är det vi som gör berättelsen.

Intensiteten det viktiga

Ronja Rövardotter uppfattar han som en ljus och livsbejakande saga, även om den också handlar om döden. I slutet av berättelsen dör Skalle-Pär och i pjäsen har Pettersson låtit honom återuppstå genom att han får berätta om händelserna

i slutet – utan den åldrade röst han dittills använt.

– Skalle-Pär blir ung igen. I oss alla finns både åldringen och barnet närvarande.

Innan Skalle-Pär dör hinner han också berätta för Ronja om en silverskatt gömd i berget. Skatten erbjuder Ronja och Birk en försörjningsmöjlighet i framtiden, ett alternativ till rövarlivet.

Vad är vår tids silverskatt?

– Poetiskt skulle jag vilja säga att den finns inom oss. För mig är silverskatten i boken lite svår – den är ju en trevlig lösning för dem, men hur ska vi andra göra? Å andra sidan skulle det också vara konstigt om berättelsen skulle sluta utan en lösning på problemet vad de ska leva av. Sagan har möjligheten och rättigheten att förenkla livet lite och bara visa på en möjlig värld.

Akse Pettersson är övertygad om att berättelsen om Ronja har makt att påverka.

– Det handlar inte bara om att vi lär oss något, utan om att vi delar en upplevelse. Jag har svårt för tanken om att man sätter upp en pjäs för att man vill förändra något. Det handlar kanske mera om att man vill förstärka något positivt som redan finns i oss. I Ronja Rövardotter handlar det om frihet, kärlek, förlåtelse och att bejaka livet.

I berättelsen säger Birk att den sommar när han och Ronja bor i grottan vill han bevara i sitt minne för resten av livet.

– Det var en viktig upptäckt för mig att det är intensiteten i berättelsen som är det viktiga, inte det att den varar för evigt. Vad som helst kan hända, men det förminskar inte det som hänt innan dess.

En dans på asfaltsrosor

BOK Kjell Westö Sprickor, Valda texter 1986–2011. Söderströms.

Det är svårt att vara stadsbo. Alla utanför ring ettan vet "precis" hurdan du är. Ännu värre är det – som i **Kjell Westös** fall – att vara född förortsbo med rötterna utanför stadskärnan. Då vet också de som gynnats av storken och blivit nedsläppta inom spårvagnsnätet "precis" hurdan du är.

Det är svårt att vara stadsbo men det är roligt att läsa om sin egen stad. Man kan kanske tycka att Westös eviga Helsingforsskildringar är ett billigt trick. En Westö varje jul till släktingarna utomlands "för att det är

sååå roligt att läsa om Hessa". Jag undrar hur de som inte känner varje gatsten på Norra kajen läser böcker som är så tätt förankrade i en plats? Tappar de språk-

liga bilderna sin skärpa?

Boken *Sprickor* är en samling korta texter, delvis tidigare publicerade, som samlats under sköna rubriker där egentligen endast sporten lämnar mig helt oberörd. Men efter tegelstensromaner som *Gå inte ensam ut i natten* känns de kolumnartade texterna väldigt korta. De något större helheterna ger genast mersmak. Till favoriterna hör *Nio korta kapitel om kärleken till ett hav*, som dessutom ger en intressant inblick i den mansdominerade fritidsritualen fisket. Samtidigt speglar särskilt havstexterna också den paradoxala naturen hos

många stadsbor. En natur som bland annat tar sig uttryck i en större kärlek till havet än till kräftsivan. Det är inte bara "hujsigt trevligt" att vara på stugan vid havet. Det finns något mycket ärligare i stadsbon Westös känsla för flundra och öring.

För visst är analysen av stadsbon själv det mest intressanta. Den missförstådda betongsjälen som minsann också förstår sig på naturens skönhet. Sanningen är ju att Helsingfors är en småstad, en håla. Stadsborna är också från lande, vilket författaren själv märker när han besöker New York och håller

på att förgås mellan rader. Det behövs mer än ett klippkort till simstadion för att rida på den riktiga storstadens vågor.

Det sorgliga är hur vi inom ett så litet, homogent land kan se så stora skillnader på folk från olika delar av landet. Hur etiketter som "pami" och "gomi" färgar bemötande av andra människor. Detta utanförskap i alla kategorier, som stadsbo, förortsbo, finlandssvensk, hurri är en av de vackraste linjerna i Westös *Sprickor*.

Det är också svårt att vara stadsbo.

Nina Österholm

Kulturnytt

Ingen åldersgräns för temasångstävling

Om ett halvår ordnas Ungdomens kyrkodagar (UK) och de allmänna finlandssvenska kyrkodagarna samtidigt i Vasa. Temasångstävlingen för evenemanget kör nu i gång och temat för texten och musiken är Expedition.

Arrangörerna vill att bidraget ska vara lättsjungat och enkelt att lära sig. Nytt för i år är att det inte finns någon åldersgräns för deltagande. Under tidigare år, när sången använts bara på UK, har kravet varit att de som deltar i

tävlingen ska vara under trettio år.

Bidraget lämnas in anonymt, senast den 31 oktober. Vinnaren premieras. Se www.evl.fi/uk för mera information. (CM)

Ny grafik för kyrkan

Kyrkan har inlett en förnyelse av sin grafiska utformning. Målet med det nya grafiska uttrycket är att det ska vara lätt att känna igen och använda.

Kyrkostyrelsen godkände förra veckan en symbol som grundar sig på ett typografiskt kors. Symbolen är ett av flera förslag som utarbetats i samarbete med studerande vid Aalto-universitetet. Symbolen, som på finska kallas "Yläviite", grundar sig på ett kors och namnet skrivet i samma typsnitt.

Grafiken utvecklas med tanke på hela kyrkans behov. Församlingarna kan om de vill ta till sig den gemensamma utformningen helt eller delvis, men förnyelsen förutsätter inte att församlingarna avstår från sin egen visuella utformning.

Den nya utformningen presenteras för kyrkans kommunikatörer på kommunikationsdagarna i Vanda den 8-9 september. Den nya visuella utformningen och anvisningarna offentliggörs nästa vår. (KT/CM)

Ny serie om ateist i himlen

En ny tv-serie med religiös anknytning är i startgroparna, skriver Dagen. Det är den brittiske komikern **Ricky Gervais**, en av upphovsmännen till tv-serien *The office*, som jobbar med produktionen. Serien ska heta *Afterlife* och handla om en ateist som dör och inser att han hamnat i himlen.

Gervais kommer att spela Gud.

– Men det är en något annorlunda Gud än den du kanske har sett i Hollywood-filmer, säger han.

Serien ska spelas in under i början av år 2012. (CM)

Komikern Ricky Gervais har under sommaren skrivit pilotavsnittet till den nya tv-serien *Afterlife*.

Krematoriestiftelsen – vad är det? Det här med kremering hör väl till det som kyrkan sköter. Eller hur är det egentligen?

– Stiftelsen är väldigt gammal, den grundades redan år 1889, säger stiftelsens VD **Göran Fagerström**.

Men det var först 1926 som det första krematoriet byggdes i Sandudd i Helsingfors. I dag finns det 22 krematorier i Finland, men 21 av dem ägs av kyrkan. Krematoriet och kapellet i Sandudd tillhör fortfarande Krematoriestiftelsen.

– En av Krematoriestiftelsens uppgifter är att sprida information om kremering och samla information om kremeringsmetoder, säger Fagerström och berättar att

Vi frågar

Vad gör krematoriestiftelsen?

han ofta får rätta till missförstånd om hur kremering går till.

Men visst har Krematoriestiftelsen fått sitt budskap fram också: Numa kremeras omkring 80 procent av de döda i stora städer, det vill säga i städer där det finns krematorier. I hela Finland är kremeringsprocenten omkring 40 och stiger hela tiden.

Kyrkan har, som sagt, 21 egna krematorier. Krematoriestiftelsen däremot står helt utanför det kyrkliga. Krematoriekapellet i Sandudd är också öppet för alla trosinriktningar som tillåter kremering. De

egna betalar en liten hyra för kapellet oberoende av om de hör till kyrkan eller inte. Men Krematoriestiftelsen går inte på vinst trots att den uppbär en kremeringsavgift.

– Tack vare avkastning från våra egna fonder håller vi näsan över vattenytan. Enligt den nya begravningslagen får man inte heller göra vinst på kremeringsverksamhet.

Nästa år kommer Krematoriestiftelsen att gå in för rökgasrening. Det betyder att till exempel kvicksilver som härstammar från amalgamplomber inte längre ska få förorena luften. På det viset introducerar Krematoriestiftelsen den modernaste kremeringstekniken i vårt land. (ST)

Vemod light

Det är med ett lätt vemod jag igen får konstatera att semestern är slut och att skolorna börjat. Inte för att jag har något emot att börja jobba igen. Det är rätt skönt att återgå till vardagsrutinerna utan att varje dag behöva ägna tankemöda åt familjens program eftersom dagen är färdigt inrutad.

Det vemodiga med slutet på semestern är att det samtidigt är ett steg mot att sommaren kommer att ta slut. Visst kan vi ha långa och varma höstar också. I bästa fall kan sommarvärmen räcka långt in i september, vilket jag tackar Gud för. Och vilken härlig sommar vi har fått uppleva i år! Semesterns slut är i alla fall ett tecken på att värmen, grönskan och ljuset går mot sitt slut och kommer att ersättas av mörker, kyla och snö.

Jag är en sommar-människa. Jag klipper heller gräsmattan än skottarsnö. Vinter, kyla och snö är inget jag längtar efter. Sommaren är för mig liv, man ser ju hur det växer och grönskar i naturen. Under vintern är naturen som död, kall och livlös. Även om vi vet att grönskan kommer att återuppstå igen nästa vår.

Att jag känner ett visst vemod (vemod light) har också att göra med livets förgänglighet. Livet blommar ut under sommaren. I något skede upplever man att hösten närmar sig. Man upptäcker att orken börjar tryta och att kroppen börjar få ålders-tillägg.

Jag märkte de första tecknen på den annalkande hösten redan innan jag fyllt fyrtio. Och sedan dess har jag ju inte blivit yngre. "Ungdom är en sjukdom som snabbt går över", sa min fotolärare. Så sant.

Men likt min längtan efter att naturen ska återuppstå på våren får jag också längta efter nytt liv efter min personliga vinter. I en ny, uppdaterad version. Tills dess är målet att vandra vidare. Oavsett årstiden.

Johan Sandberg

Skämt åsido

Det var en gång

BOK Blad ur höstens arkiv av Bo Carpelan. Schildts 2011.

En gammal man rör sig långsamt genom rummen på sommarstället Udda. Det är höst. Ibland hälsar han på sin 90-åriga mamma, ibland umgås han med grannar eller en liten släkting som heter Slanten. Ibland åker han in till sjukhuset för "underredesgranskning". För det mesta är han ensam. Han vet att han snart ska dö.

"Lyckan finns bara i korta ögonblick, jag minns

den", skriver Carpelan med Skarfelts röst i sin sista, postumt utkomna roman. Just den kommentaren hör samman med minnesbilden av hur han som barn blev våt av regn och hur hans mamma virade in honom i en stor badhandduk där han gnuggades som en fjärlspuppa. Det är just dessa små scener som med en smärtsam innerlighet fastnar på läsarens näthinna. Korta scener: som man minns sitt liv. Ett förvirrande pussel som snart är klart och ändå aldrig blir det.

Ett tema som återkommer är tanken på Odradek. Odradek är en liten figur som förekommer i en prosadikt av **Franz Kafka**, *Husfaderns bekymmer*. Odradek är en trådspole formad som en stjärna och med trådändar av olika färger hängande efter sig, en liten varelse på två ben, ett deformerat ting.

Hos Kafkas husfader framkallar varelsen en känsla av förvirring och smärta: han undrar om Odradek har ett liv som är ändligt som våra, eller

kommer den att rulla fram ännu inför hans barn och barnbarn, kommer den att överleva honom?

Hos Skarfelt ger Odradeks stumhet (varelsen pratar väldigt lite) och överlevnad en känsla av "illa behärskat ursinne". Medan tröttheten lägger sig över honom som en dimma tycker han att kommande tider redan invaderar rummen i hans hem. Alla de döda som fyllt rummet med sina röster och sin närvaro är nu frånvarande. Han lever fortfarande, men han tycker sig

redan höra till dem.

Blad ur höstens arkiv ska läsas eftertänksamt, begrundande, långsamt. Jag tror rentav att den läsare som själv börjat inse hur ändligt livet är, den som redan kan frammana ursinnet över tingens hotfulla beständighet, läser den med den största behållningen. Carpelans täta, vackra, smärtsamma text tål många sådana genomläsningar.

Sofia Torvalds

Du missade väl inte ...

Matias Gädde
**Vill hjälpa
andra
till tro**

sid 3

**Återupptäck
KP!**
om tre veckor

Regissör Akse Petterson:
**Det här
lärde Ronja
Rövardotter mig.**

sid 14

**Kyrkpressen
i Taizé**

Text & foto: Marina Wiik

**Eveliina Kujala är volontär
i Taizé.**

**- Första gången jag var
här avskydde jag det.**

Eveliina Kujala, 22, trodde aldrig att hon skulle bli aktiv i församlingen, än mindre stanna frivilligt i ett kloster.

- Hemma talade vi inte om tro och min syster hör inte ens till kyrkan.

Kujala kommer ursprungligen från Kemi men bor numera i Tammerfors. Under skriftskolan blev hennes kompisar aktiva i församlingen. Hon hängde på trots att hon inte var intresserad av trosfrågor.

- Jag tyckte att den lutherska kyrkan var en inåtvärande moralinstitution som hade tråkiga samlingar och satte press på folk. Det tycker jag i viss mån fortfarande.

Kujala besökte kommuniteten i Taizé i centrala Frankrike första gången sommaren 2007 med en ungdomsgrupp. Till en början vantrivdes hon, men i slutet av veckan stördes hon inte längre av de långa matköerna eller folkmassorna.

- Jag blev helt tagen av stämningen här. Ingen sätter stämpel på mig och frågar ut mig om min tro. Folk är öppna och respektfulla.

**Bättre version
av sig själv**

Kujala studerar psykologi och har alltid satt stort värde på vetenskapliga rön. Efter veckan i Taizé kände hon en svårbeskrivlig andlig längtan växa fram.

- Det var svårt för mig att acceptera att jag ville ha med kyrkan och trosfrågor att göra. Å andra sidan är världen så logisk att det är svårt att tro att den uppkommit av en slump.

Sommaren 2009 var hon volontär i Taizé i fem veckor. Dagarna fylldes av praktiska göromål som matlagning, städning och övervakning. Hon tillbringade också en vecka i tystnad i ett specialhus i kommunitetens utkant.

- Jag fick bara tala femton

I Taizé blev Eveliina en bättre version av sig själv

Det finns bud och råd om hur vi ska leva för att få ett bättre liv. Var och en måste själv hitta sin trosväg, säger Eveliina Kujala.

Fakta om kommuniteten i Taizé

- * Ett kristet ekumeniskt brödraskap i Taizé, en by i Burgund i centrala Frankrike. Mindre kommuniteter finns också
- * Grundades 1949 av Roger Schutz (1915-2005), sedermera broder Roger. I dag finns det knappt hundra bröder från mer än 25 länder. Det finns också mindre brödraskap på andra håll i världen.
- * Tar emot flera tusen unga och vuxna, barnfamiljer och äldre varje vecka. Besökarantalet är speciellt stort kring semestermånaderna och påsk.
- * Varje dag ordnas tre bönestunder. Stommen utgörs av meditativa Taizésånger, som ofta byggs runt enstaka fraser ur Psaltaren eller evangelierna.
- * Kommunitetens slogan är *Pilgrimsfärd för tillit på jorden*. Mer info finns på www.taize.fr

Läs Marina Wiiks blogg från vistelsen i Taizé på www.kyrkpressen.fi

minuter per dag med min kontaktsyster som kom från ett närliggande nunnekloster. Jag gjorde lerarbeten, deltog i bibelstudier och gick långa promenader.

Vad gav det dig?

- Jag blev en djupsinnigare och godare människa. När jag

är i Taizé är jag en bättre version av mig själv än hemma. Även mina föräldrar har märkt att jag mår bättre här.

Trots att Kujala inte går speciellt ofta i gudstjänsterna hemma deltar hon gärna i bönelivet i Taizé.

- Gud blir inte gladare av att

jag går i kyrkan, jag gör det för min egen skull. När jag sjunger någon av sångerna eller läser med i bönerna kan jag ibland ana små glimtar av Gud, jag känner att jag inte är ensam.

Olikhet med samma mål

Sedan slutet av juli är Eveliina Kujala tillbaka i Taizé. Hon planerar att stanna i åtminstone några månader till.

Kujala äter och bor med de andra kvinnliga volontärerna i en separat huslänga. Hon basar för städningen av toaletterna och jämför det med hushållsarbete hemma.

- Jag hjälper till för att jag bryr mig, inte för att jag måste.

Volontärerna uppmuntras inte till umgänge med dem som är i Taizé en kortare tid, vilket Kujala inte har något emot.

- Jag har precis genomlevt en separation och det känns skönt att man får ta en paus från sällskapande, pengar och effektiv-

tetstänkande.

Två gånger i veckan deltar hon i bibelstudier.

- Bröderna sätter in texterna i rätta tidsperspektiv, vilket ger stora aha-upplevelser.

Svårast har hon med att inte själv få bestämma vad hon äter eller gör.

- Å andra sidan är vi ju här för att umgås, inte för att isoleras. Det är frigörande att märka att tro kan ta sig så många olika uttryck men ändå ha samma riktning.

Hon kan inte tänka sig att bli nunnan, bland annat för att hon önskar sig barn.

- Jag har ingen aning vad som händer när jag kommer hem, men jag hoppas att jag kan ta en del av den frid jag känner här med mig hem.